

niet alleen bij de kinderen is schuld. Ook bij de vaders is schuld. En niet alleen bij de vaders is schuld. Ook bij de kinderen is schuld.

Het goddelijk werk der hereniging zou deernig mislukken indien of alleen de kinderen tot hun vaders, of alleen de vaders tot hunne kinderen werden teruggeroepen. Het hart der vaders moet tot de kinderen wedergebracht. En het hart der kinderen tot de vaders. Het ééne moet geschieden. En het andere moet geschieden. Het ééne niet zonder het andere. En het andere niet zonder het ééne.

Tot de vaders moet gezegd: grijpt mee naar de toekomst der kinderen. En tot de kinderen: laat mee het verleden der vaders niet los. De vaders moeten aangespoord om mee vooruit te willen. En de kinderen moeten worden ingetoomd om niet vooruit te hollen. De vaders moeten durven. De kinderen moeten voorzichtig blijven. De vaders moeten moedig zijn met hunne kinderen. En de kinderen moeten bedachtzaam zijn met hunne vaders.

Daartoe moeten de harten tot elkander gebracht. Het wantrouwen der vaders moet weg. Het gemok der kinderen moet verstommen.

* * *

Daartoe moet Johannes de Dooper komen en vaders en kinderen beide brengen tot boete voor God.

Want de Christus komt. Hij komt met de wan. Hij zal Zijn dorschloer doorzuiveren. Hij zal wagschudden uit de vaders en uit de kinderen, wat geen tarwe is, vol en zwaar van korrel. En het kaf en onder de vaders en onder de kinderen zal Hij verbranden met onuitblusschelijk vuur.

En de bij ligt reeds aan den wortel der boom. Alle boom, hetzij hij tot de vaders of tot de kinderen wordt gerekend... alle boom, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt nitgehouden en in het vuur geworpen.

Zoo worden vaders en kinderen beide tot boete bewogen. De Geest des Heeren doet dat. En in die boete vinden ze elkander terug en belijden voor elkander hun schuld. De vaders voor de kinderen en de kinderen voor de vaders.

Maar dan worden deze boetenden ook gewezen op Hem, die Zijn wonderlijk koninkrijk komt brengen. Want Hij is er, die als Lam Gods de zonden der wereld wegneemt. Hij is er, die met den Heiligen Geest en met vuur doopt. De vaders en de kinderen.

Nu hebben de harten der vaders die der kinderen wedergevonden. En de harten der kinderen hebben die hunner vaders nieuw ontmoet.

In de ééne boete voor God. Want de ban dreigt. En de levende God zal met dien ban de aarde slaan, indien vaders en kinderen elkander niet vinden willen.

Maar ze zullen elkander vinden. In de ééne boete voor God. En samen volgend den éénen Christus.

* * *

Zoo eindigt het Oude Testament. Zoo begint het Nieuwe Testament. Zoo is dat Gods boodschap door Maleachi. Zoo is het Gods boodschap door Gabriël. Zoo is dat het Woord Gods in de schaduw. Zoo is dat het Woord Gods in de vervulling. Dit zegt God toen. Dit zegt God nu. Dit zegt Hij aan Israël. Dit zegt Hij aan ons.

Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.

G. R. K.

KERKELIJK LEVEN.

— De brochure van de vijf predikanten.

II.

De vijf predikanten keuren lang niet alles goed, wat Dr Geelkerken heeft gedaan.

Zij oordeelen (bl. 9): „Vanuit dit standpunt bezien, komt het ons voor, dat er in dit proces dingen geschied zijn, die niet strooken met den eerbied dien een ieder aan deze „Moeder” verschuldigd is. Daarom betreuren wij alles wat in dit proces van de zijde van den beklagde gezegd is in disharmonie met den plicht, „aan allen, die over ons gesteld zijn alle eere te bewijzen, ook met hunne zwakheden en gebroken geduld te hebben, aangezien het Gode belijft ons door hunne hand te regeeren” (Cat. vr. 104). Niet alleen binnen den kring der Kerk zelve, maar vooral tegenover hen, die buiten staan, en gaarne eene gelegenheid aangrijpen om de Gereformeerde Kerk, en in haar den Naam des Heeren te smaden, is het onze heilige roeping ook in den toon van ons spreken, alles te vermijden wat de eere onzer „Moeder” zou kunnen schaden. Het strekt daarom ons, en velen met ons, tot droefheid, dat Dr Geelkerken zich in de gevoerde discussies, en vooral in zijn publicaties, somtijds heeft uitgedrukt op een manier, die inzonderheid bij de buitenstaanders toelichting vond, maar niet anders dan smadend geacht kan worden voor de meerdere vergadering, die in dezen tot behandeling van het geding geroepen was. De „beklagde” wekte somtijds den indruk, alsof hij meer een debat voerde met een tegenpartij, dan zich verantwoordde tegenover degenen, die het regeeramt uitoefenen in den Naam des Heeren. Wij ontkennen hiernede

niet, dat Dr Geelkerken geen rechtvaardige grieven heeft tegen de hem aangedane behandeling, maar de plicht der eerbiediging blijft daarmee onaangetast. Wij spreken dan ook den wensch uit, dat Dr Geelkerken voortaan aan de heldhaftigheid en rondborstigheid van zijne strijdmanier meer pare de zachtmoedigheid en de reverentie, waartoe een „kind” verplicht is tegenover allen, die het „moederlijk” gezag vertegenwoordigen.”

Wat zij laken in Dr Geelkerken betreft alzo den toon van zijn schrijven, de manier van zijn optreden. Daarin had hij meer blij moeten geven van meer zachtmoedigheid en kinderlijke reverentie.

Het valt dan ook bijzonder op, dat zij den inhoud van wat Dr Geelkerken aan de Classis antwoordde geheel of bijna geheel buiten beschouwing laten.

Hadden zij de antwoorden van Dr Geelkerken aan een even nauwgezet onderzoek onderworpen als de vragen van de Classis, dan zouden zij stellig hun kritiek op Dr G. hebben moeten uitbreiden.

Dan zouden ook zij — wij kunnen het ons moeilijk anders voorstellen — gestuit zijn op „bedenkelijke uitlatingen”.

Dan zouden ook zij passages gevonden hebben, waarover hun oordeel zou moeten luiden: onduidelijk en onwetenschappelijk.

Onduidelijk!

Want het valt toch niet te ontkennen, dat Dr Geelkerken bij zijn beantwoording van de Classis in- en uitredeneert; dat hij wat hij met de eene hand soms geeft, met de andere weer terugneemt.

Onwetenschappelijk!

Want al zouden wij niet gaarne iets afdingen op de hooge wetenschappelijke verdienste van zijn dissertatie, in zijn brochures komen beweringen voor, die o.i. voor de vierschaar van de wetenschap niet kunnen worden gerechtvaardigd.

Laat ons slechts twee dingen mogen aanslippen.

Allereerst zijn gebruik van den term: naïef realistisch. Wij kunnen in een blad als het onze hierop niet ingaan. Maar de filosofisch „bijgewerkte” behoefte slechts een boek over kennisleer of een inleiding in de wijsbegeerte (het doet er eigenlijk niet toe welk) op te slaan om zich te overtuigen, dat door Dr G. „naïef realistisch” geheel abusievelijk wordt toegepast. Wanneer hij in zijn laatste brochure — waarvan de schrijvers van „ons aller moeder” geen kennis meer nemen konden — van naïef realistisch deze toelichting geeft: „Nu is dit, gelijk althans een ieder, die eenigszins academisch geschoold is, geacht mag worden te weten, een algemeen gebruikelijke, wetenschappelijke vakterm ter aanduiding van die houding ten opzichte der werkelijkheid, waarbij men haar, zonder eenig nadenken daarover, neemt zooals zij zich onmiddellijk aan onze waarneming voordoet”, dan is hij er toch heusch wel een beetje naast. Wij duiden dit niet al te euvel. Ieder kan niet op elk gebied van wetenschap thuis zijn. Maar dat neemt het onwetenschappelijke van het gebruik toch niet weg.

En om nu nog een tweede punt te noemen. Als Dr G. in zijn eerste brochure (bl. 18, 19) spreekt „van de hoogst denkbare werkelijkheid, maar dan ook van een werkelijkheid, die in haar volheid ons intellectueel „begrijpen” ten eenenmale te boven gaat”, valt ook dit wetenschappelijk niet te handhaven. Vooreerst vertegenwoordigt de staat der rechtheid niet „de hoogst denkbare werkelijkheid”. Maar voorts ook gaat elke werkelijkheid, zelfs de laagst denkbare, ons intellectueel „begrijpen” te boven. Het is een o zoo klein fragmentje van de laagst denkbare werkelijkheid, wat binnen het bereik van ons intellectueel „begrijpen” ligt.

Zoo ware er meer te relevereren. Doch genoeg.

De vijf predikanten roeren het laatste genoemde punt wel aan, doch alleen om de Classis te becristiseeren, niet Dr Geelkerken (bl. 13).

Evenzeer hadden zij de houding, door Dr Geelkerken in het geding aangenomen ontaktisch (wat ondoelmatig, onpraktisch enz. insluit), kunnen heeten.

In plaats, dat zij er op wijzen, hoe Dr G. door zijn weigering om te verklaren „bedoeld noch gezegd” een gelegenheid heeft laten voorbijgaan om de kwestie op de meest minnelijke wijze op te lossen, schijnen zij die weigering in bescherming te nemen, althans, zij bedienen er zich van als een argument om „Moeder” in staat van beschuldiging te stellen (bl. 23).

Laat ons eens aannemen, dat de Classis mistaste toen zij van Dr Geelkerken de verklaring vroeg „bedoeld noch gezegd”, was het dan tactisch van hem om alles te zetten op dien éénen formeelen worp? Als hij een formeel bezwaar had, waarom dan daartegen niet geprotesteerd, maar niettemin aan den wensch van de Classis voldaan? Hij liet evenwel één der gewichtigste momenten tot oplossing van de kwestie voorbijgaan. Zou men dat tactisch of praktisch of iets dergelijks kunnen noemen?

Prof. Bouwman heeft in „De Bazuin” van 11 Dec. j.l. zoo naar waarheid opgemerkt: „Ook wanneer de dienaar meent, dat hij verongelikt is, moet hij niet te hoog staan om zich duidelijk te verklaren. Dat eischt het welzijn der kerken. Dat

eischt de eere Gods. Alles wat bevorderlijk kan zijn voor den welstand der kerk moet door den dienaar worden gezocht. De apostel Paulus zegt tot Timotheus: Een dienstknecht des Heeren moet vriendelijk zijn en de kwaden kunnen verdragen.... Het doet ons nog altoos zeer leed dat, toen de Classis meende opnieuw op de zaak te moeten ingaan, er van de zijde van Dr Geelkerken niet een duidelijke, alle misverstand afsnijdende verklaring gegeven is. Wat had een onrust in de kerken voorkomen kunnen zijn?”

Wij zeggen het Prof. Bouwman hartelijk na: het doet ons nog altoos zeer leed.

En om nog eens iets aan te halen, nu uit het bezadigde, dwingend logische, frissche artikel van den grijzen Prof. Lindeboom uit „De Wachter” van 1 Jan. j.l.: „Nu is m.i. toch dit wel duidelijk: als we alle omwindsels en bijhangsels terzijde laten, dan is de weigering van Dr G.: de bovenbedoelde nadere verklaring te geven, in beginsel de oorzaak van al de volgende actie. Is het nu niet meer dan erg, dat daardoor de Kerken nu al maanden lang in onrust gebracht zijn?”

Stellig, dat is meer dan erg.

Daar moeten toch ook de vijf predikanten het mee eens zijn!

Zij schrijven immers zelf in hun brochure „dat de Christen desnoods over ernstige formeel bezwaren heenstapt, zelfs hetgeen hij formeel onrecht acht lankmoedig wil verdragen, wanneer hij slechts weet, dat de materiele waarheid onaangetast blijft”.

Was het tactisch enz. van Dr Geelkerken een tegen hem in werking stellen van het Ondertekeningsformulier zelf uit te lokken, door aan de Classis te antwoorden „dat aan dezen wensch der Classis slechts kan voldaan worden, indien deze wensch gegrond wordt op het Ondertekeningsformulier met zijn inhoud en nadere verklaring, met name van de daarin genoemde suspicie. Dan is het in overeenstemming met het Gereformeerd Kerkrecht?” (Acta der Part. Syn. van Nd.-Holland, bl. 63).

Dan — over dat alles zwijgt de brochure.

Zij besparen Dr Geelkerken een eenigszins gedetailleerde en gedokumenteerde kritiek.

Zij maken jegens hem een ruim gebruik van den veel bedekkenden mantel der liefde.

En wij zouden dat in hen niet durven misprijken. Indien....

Ja, indien zij dezelfde houding hadden aangenomen tegenover de kerken in de Classis Amsterdam.

Dat klemt te hunnen opzichte te meer, wij zij de kerk als hun moeder beschouwen.

Den „zoon” met den mantel der liefde tegemoet treden, maar de „moeder” dat koesterende en verzoenende kleedingstuk te onthouden, dat kan toch niet goedgekeurd worden.

Of, om die zoon-moeder-idee, welke wij niet deelen, te laten voor wat ze is: ondanks al hun goede bedoelingen hebben de schrijvers der brochure Dr Geelkerken en de Classis „gemeten met tweerlei maatstaf”.

Dat blijkt als met één oogopslag.

Dr Geelkerken komt er in de brochure af met nog niet één volle bladzijde.

Het requisitoir tegen de Classis loopt feitelijk van de laatste alinea op bl. 9 tot de eerste op bl. 27!

Is dat billijk?

De daden van den een te bekijken door een verklein-, die van den ander door een vergroot glas?

Het is toch zeker wel te zwak uitgedrukt als men beweert, dat de schrijvers den schijn van partijdigheid op zich hebben geladen?

Zij hebben helaas ook in deze hun kostelijk uitgangspunt verloorchend.

En die onbillijkheid bij hun beoordeeling is niet alleen gelegen in de lengte, in een verschil van bladzijden.

Maar ook in den inhoud van hun schrijven.

Zij nemen tegenover Dr Geelkerken de grootste eegards in acht.

Sterk komt dit uit — ook Prof. Lindeboom wees erop — in deze zinsnede: „Het is natuurlijk mogelijk, dat de kwestie-Geelkerken tot oplossing komt door een vrijwillige verklaring van Dr Geelkerken zelve. Wij zouden in dezen wel den wensch kunnen uitspreken, dat hij het doe. Maar een voorschift projecteeren voor zijne gedraging past ons niet”. (bl. 27).

Daartegenover achten zij het wel gepast een voorschift te projecteeren voor de gedraging van de Generale Synode. Zij kennen geen schroom om ten opzichte van haar uit te spreken niet alleen, wat zij „gewenscht”, maar ook wat zij „billijk” achten.

Eilieve, is dat alweer niet een aanleggen van tweerlei maatstaf?

Maar hoe komen zij er toch toe om zóó opvallend tweerlei maatstaf te gebruiken?

Een stellig antwoord hierop verwachtte men van ons niet.

Maar wel vragen wij: heeft ook hier de zoon-moeder-idee hun geen parten gespeeld?

De schrijvers leiden de kritiek op hun „moeder”

aldus in: al hare ha en alleen e lege, maar heeft hare en met wij punt gezien synodale v met de vol geding gold sterk bewus gevoelig v deren. Teu m al de ja belijdenis e van de me nieuwe st aan onbill (bl. 9, 10) memorieerd Aan de p pedagogisc Zij moet naren des V en met wij Koukreet het karakter houden en geeren”.

Dat is m ken, doch (bl. 12 lees toen zij haa gronden sus en ook bij moeder gen speciale kn Is het me Als de (des Woords daarmee uit mondig zijn Immers, a tooid is, zi En slimm wordt, dat te regeer takt.

Wij geloou den dienaar gedaan. Deze zou digheid inbt Hierdoor dan toch e den ingevoe Dat kan e verlodigd. Dat moet van ons Ge Elke geda zou hebben heerschen o Zij mag r Geelkerken Vooral o boven den Zelfs in e ook op het Classis niet leren.

En toch t Zij make „feiten” ond in het sterk en anderen Mag een Zou zij d ringsmaatreg andere diem Is het ha ontzien om ; zijn „specia Dan zoud neming de Maar daa gend gewaar Alle pred handeling.

Ms tweed schrijvers, d de jaren va lidenis en v Maar is d Is dat iet Mag dat ttigd van n dikanten? Waarom z behandeling Wat heeft staan”? De schrijv daarom bew Het derde een der „me een nieuwe Hoe? Heeft de (